

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dil Öğretiminde Yapay Zekâ Kullanımına İlişkin Görüşleri*

Arda Köroğlu**, Fatih Kana***

Makale Geliş Tarihi:02/10/2024

Makale Kabul Tarihi:13/01/2025

DOI:

Öz

Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının dil öğretiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmada Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekanın ne olduğu, öğretmen adaylarının haberdar oldukları yapay zekâ araçları, yapay zekâ araçlarının dil öğretiminde nasıl kullanılacağı, yapay zekâ araçları ile materyal tasarımı, dil bilgisi öğretiminde yapay zekâ araçlarının kullanımı, yapay zekâ araçlarının etik boyutu ve dil öğretiminde yapay zekâ kullanımının öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin görüşleri alınmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanarak tümdengelimci (betimsel) analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda yapay zekâ araçlarının eğitimde çeşitli avantajlar sunduğu kabul edilmekle birlikte, bu teknolojilerin kullanımıyla ilgili endişelerin de bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Nitel araştırma, teknoloji, Türkçe eğitimi, yapay zekâ.

Turkish Teacher Candidates' Views on the Use of Artificial Intelligence in Language Teaching

Abstract

The aim of this study is to reveal the views of prospective Turkish teachers on the use of artificial intelligence in language teaching. In the study, the opinions of prospective Turkish teachers on what artificial intelligence is, artificial intelligence tools that prospective teachers are aware of, how to use artificial intelligence tools in language teaching, material design with artificial intelligence tools, the use of artificial intelligence tools in grammar teaching, the ethical dimension of artificial intelligence tools and the future of the teaching profession of using artificial intelligence in language teaching were taken. Case study, one of the qualitative research designs, was used in the study. The data were collected through a semi-structured interview form and analyzed by deductive analysis method. As a result of the research, it was

*Bu çalışma, “Bilim İnsanları Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı (2023, 2. Dönem)” kapsamında “1919B012313677” proje numarası ile TÜBİTAK tarafından desteklenmiştir.

** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye. ardakoroglu699@gmail.com

ORCID: [0000-0001-5557-2055](https://orcid.org/0000-0001-5557-2055)

*** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Çanakkale, Türkiye. fatihkana@hotmail.com, ORCID:

[0000-0002-1087-4081](https://orcid.org/0000-0002-1087-4081)

Kaynak Gösterme: Köroğlu, A. & Kana, F. (2025). Türkçe öğretmeni adaylarının dil öğretiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin görüşleri, *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,20(45),...

found that although it was accepted that artificial intelligence tools offer various advantages in education, there are also concerns about the use of these technologies.

Keywords: Artificial intelligence, qualitative research, technology, Turkish education.

Giriş

21. yüzyıl, teknolojinin hızla geliştiği ve toplumun her alanında köklü değişimlere yol açtığı bir dönemdir. Bu dönemde, bireylerin sahip olması gereken beceriler de önemli ölçüde değişmiş ve genişlemiştir. 21. yüzyılda yaratıcılık, problem çözme, eleştirel düşünme gibi beceriler öne çıkmaktadır (Cansoy, 2018). Eğitim sistemleri de bu becerilerin kazandırılmasını ve geliştirilmesini hedefleyen yenilikçi yaklaşımlar benimsemek durumundadır.

Teknolojik gelişmeler, günlük hayatın pek çok alanını önemli ölçüde değiştirmektedir (Díaz-García, vd., 2022). Bu gelişmeler eğitim alanında da çeşitli yenilikleri ortaya çıkarmaktadır. İnsanların günlük yaşantısında dijital materyallerle olan etkileşiminin artması bu materyalleri günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline getirmiştir. Eğitimde dijitalleşme sürecinde klasik eğitim materyalleri dijital materyaller ve araçlarla bütünleşmiş hale gelerek, eğitimin de vazgeçilmez bir parçası olma yolunda ilerlemektedir.

Dijital eğitim araçları “Eğitim, öğretim, ölçme ve değerlendirme süreçlerinde yüz yüze, uzaktan, art zamanlı veya eşzamanlı kullanılan her türlü çevrim içi, çevrim dışı, bilgisayar tabanlı, mobil vb. yazılımlar” (Sarigül, 2021) şeklinde tanımlanabilir. Eğitimde dijitalleşme sürecinde bu sürecin öğrenci başarılarına etkisi, dijital okuryazarlık, uzaktan eğitim, sosyal medya ve eğitim ilişkisi, uzaktan eğitim ve dijitalleşme, öğretmen adaylarının dijitalleşmeye yönelik tutumları gibi konularda birçok çalışma yapıldığı görülmektedir (Arıcı & Karacı, 2013; Avcı & Coşkun, 2021; Avcı & Okan, 2021; Avcı & Oran, 2022; Elkıran & Beler, 2021; Elkıran, Yıldız & Kana, 2021; Geçgel & Taşgın, 2021; Güzel & Elkıran, 2021; Kana & Elkıran, 2023; Kana & Dinlemez, 2023; Kana & Kiler, 2021; Kana & Şenol, 2021; Şeyranlı & Kana, 2023).

Eğitimde dijitalleşme tarih süreci içerisinde incelendiğinde ilk aşama olan “Web 1.0”, HTML formatında statik sayfalarla yürütülen, etkileşimi düşük bir öğrenme modeli sunmuştur. Bu dönemde kullanıcılar, sayfaları yalnızca okuyabiliyor ve yavaş yüklenen içeriklerle sınırlı kalıyordu. Web 1.3 döneminde ise bilgiye daha hızlı erişim sağlanmış ve e-posta veya bağlantılar aracılığıyla bilgi paylaşımı yaygınlaşmıştır. Web 2.0 ile içerik oluşturma ve paylaşma herkesin erişimine açılmış, bloglar, wikiler ve sosyal ağlar gibi teknolojiler devreye girmiştir. Bu dönemde, öğrencilerin bilgiyi sadece okumaları değil, dönüştürmeleri ve aktif öğrenmeleri teşvik edilmiştir. Web 3.0 aşamasıyla, akıllı web teknolojileri, bulut hesapları ve dokunmatik ekranlar gibi gelişmelerle e-öğrenme daha kişiselleştirilmiş bir deneyim haline gelmiştir. Son aşamada öğrenciler, pasif tüketici rolünden çıkıp derse aktif katılım sağlayan bireyler

haline gelmiştir (Özçakmak, 2023).

Web tabanlı araçların öğretim sürecindeki rolü ulusal ve uluslararası literatürde yer alan birçok bilimsel çalışmaya konu olmuştur: (Ajjan & Hartshorne, 2008; Bartlett, vd., 2000; Boylu & Güngör, 2021; Murphy & Lebars, 2008; Sarıgül, 2021; Singh & Singh, 2019). Bu süreçte birçok web tabanlı eğitsel içerik geliştirme aracının kullanımı yaygınlaşmış ve kullanımı desteklenmiştir.

Önceleri Web tabanlı araçlarla başlayan eğitimde dijitalleşme sürecinde teknolojik faaliyetlerin gelişmesiyle günümüzde yapay zekâ araçlarının eğitimde kullanımı gündeme gelmiştir. Yapay zekâ (YZ), “herhangi bir canlı organizmadan faydalanmaksızın, tamamen yapay araçlar ile oluşturulan, insan benzeri davranış ve hareketler sergileyebilen, insana özgü, hissetme, düşünme, karar verme, muhakeme yürütme, öğrenme vb. davranışların gerçekleştirilmesi için bilgisayar denetimli teknolojiye verilen genel addır” (Nabiyev & Erümit, 2023). Kısaca YZ, insan zekâsını taklit edebilen makineler olarak tanımlanabilir. YZ, makine öğrenimi, derin öğrenme, doğal dil işleme gibi teknolojileri içerir. Çeşitli algoritmaların kombinasyonu sayesinde yapay zekâ sistemleri, insana özgü problem çözme ve yaratıcılık gerektiren durumlarda insan benzeri bir performans ortaya koyabilmektedir.

Yapay zekânın eğitim alanında kullanımı, öğretim yöntem ve tekniklerinde, öğrenme biçimlerinde, öğretim materyallerinde, öğretim programlarında köklü değişiklikler ortaya çıkarabilecek bir değişimi vaat etmektedir. Yapay zekâ; öğrencilerin kişisel ihtiyaçlarına, kişiye özel öğrenme hızlarına, öğrenme amaçlarına, hedeflenen kazanımlara uygun bir öğrenme hizmeti sunma özelliğine sahiptir. Bu yönüyle eğitimde YZ kullanımı “kişisel öğrenme” ile yansıtıcı düşünme becerisini geliştirmeye yönelik hizmetler sunacaktır. Yapay zekâ tabanlı araçlardan biri olan GPT, kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimi, doğal dili işleme ve interaktif öğrenme gibi avantajlar sağlayacaktır (Çelik, 2024). Yapay zekânın gelişim hızı, öğretim ortamlarına aktarılması ile eş zamanlı değildir. Teknolojik gelişmeler her ne kadar kısa süre içerisinde gerçekleşse de eğitimde sistemli bir şekilde kullanımı uzun bir süreç istemektedir. Eğitim sürecinde meydana gelen ya da gelecek olan bu değişikliklerin tümünün eğitimde köklü bir değişim gerçekleştireceği açıktır. Yapay zekâ tabanlı eğitim teknolojilerinin kullanılması özellikle dil eğitiminde önemli bir pratiklik kazandıracaktır. Bu teknolojiler dil becerilerini geliştirmede daha etkileşimli ve dinamik bir öğrenme ortamı sağlayarak dil öğrenimini keyifli ve pratik bir hâle getirecektir. Bu yönüyle yapay zekâ araçlarının dil öğrenimi ve dil öğretiminde kullanımı eğitim ve teknoloji alanlarının ortak konusudur. Gerek ana dili gerekse yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ araçlarının kullanımı çağın gereksinimlerini karşılamak ve teknolojik gelişmeleri eğitim alanında uygulayabilmek için önemlidir. “Türkçe eğitiminde gelişen teknolojilerin katkısı ve önemi göz ardı edilemeyecek düzeydedir.” (Akkaya & Çıvğın, 2021). Bu kapsamda ders materyali hazırlamaktan bizzat yapay zekâ aracı ile iletişime geçerek dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerileri hatta dil bilgisi becerileri geliştirilebilir hâle

gelmiştir.

Günümüzde “Z” kuşağı olarak bilinen dönemde yetişen Türkçe öğretmeni adayları, dil eğitiminde yapay zekâ teknolojilerinin entegrasyonuna yönelik bakış açıları ve tutumları ile bu yenilikçi sürecin önemli bileşenleri arasında yer almaktadır. Türkçe öğretmeni adaylarının, yapay zekânın dil eğitiminde nasıl kullanılabileceği, olumlu ve olumsuz yönleri, yapay zekâ kullanımının etik boyutu, dört temel dil becerisini geliştirmedeki rolü ve yapay zekânın öğretmenlik mesleğinin geleceği ile ilgili görüşleri, geleceğin Türkçe öğretim yöntem ve tekniklerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Alan yazınındaki güncel çalışmalar incelendiğinde son yıllarda Türkçe öğretimi ve yapay zekâ konulu birçok araştırma yapıldığı görülmektedir: (Akkaya & Çıvğın, 2021; Aktaş, 2022; Banaz & Maden, 2024; Banaz & Demirel, 2024; Çalışkan, 2021; Çelik, 2024; Eyüp & Kayhan, 2023; İçöz & İçöz, 2024; Sarıgül, 2022; Özçakmak, 2023; Zileli, 2023). Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe öğretiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Çalışmada teknoloji kuşağı Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe öğretiminde yapay zekâ kullanımına yönelik görüşlerini belirlemek, dinleme, okuma, konuşma ve yazma olarak bilinen dil becerilerine yönelik kazanımların kazandırılmasında yapay zekâ kullanımı ile ilgili Türkçe öğretmeni adaylarının görüşlerini belirlemek hedeflenmektedir.

Bu çalışmada, “Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe öğretiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aranacaktır. Bu temel probleme ilişkin alt problemler şu şekildedir:

1. Türkçe öğretmeni adayları yapay zekâ ve yapay zekâ araçlarıyla ile ilgili bilgi düzeyleri nedir?
2. Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekânın dil öğretiminde nasıl kullanılabileceği hakkındaki görüşleri nelerdir?
3. Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâ ile materyal tasarımının dil öğretim sürecine ne gibi avantajlar sağlayacağı hakkındaki görüşleri nelerdir?
4. Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâ ile materyal tasarımının dil öğretim sürecine ne gibi dezavantajlar sağlayacağı hakkındaki görüşleri nelerdir?
5. Türkçe öğretmeni adaylarının dil öğretiminde yapay zekâ kullanımının etik boyutu hakkındaki görüşleri nelerdir?
6. Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâ kullanımının dil bilgisi öğretimine hangi katkıları sağlayacağı hakkındaki görüşleri nelerdir?
7. Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekânın dört temel dil becerisini geliştirmede nasıl bir etkisi olacağını hakkındaki görüşleri nelerdir?

8. Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekânın öğretmenlik mesleğinin geleceğini nasıl değiştireceği hakkındaki görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, araştırmanın veri toplama aracı ve araştırmada toplanan verilerin çözümülenmesi açıklanacaktır.

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılacaktır. Lochmiller ve Lester (2017) durum çalışmasını, sınırlı bir sistem içinde bir veya daha fazla durumu ayrıntılı biçimde incelemeye odaklanan nitel bir araştırma yöntemi olarak tanımlamaktadır. Araştırmada Türkçe öğretmeni adaylarının dil öğretiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin görüşleri belirleneceği ve genelleme yapılacağı için durum çalışması deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın Çalışma Grubu

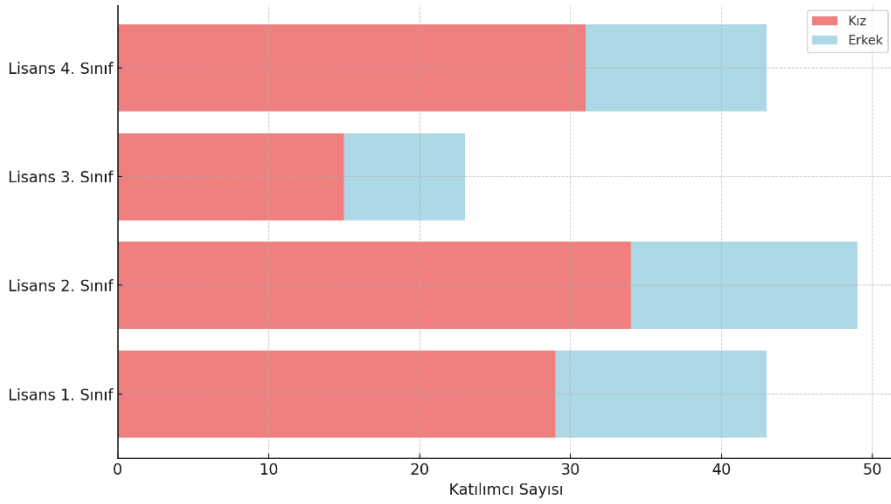
Araştırmada olasılık temelli örneklem yöntemlerinden tabaka örnekleme yöntemi kullanılmıştır. “Tabaka örnekleme yöntemi sınırları saptanmış bir evrende alt tabakalar veya alt birim gruplarının var olduğu durumlarda kullanılır” (Yıldırım & Şimşek, 2021). Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’nin batısında yer alan bir üniversitenin Türkçe Öğretmenliği programında öğrenim gören lisans öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmaya Türkçe eğitimi lisans programının farklı seviyelerinde 158 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sınıf ve cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1.

Araştırmaya Katılan Türkçe Öğretmeni Adaylarının Demografik Bilgileri

Sınıf Düzeyi	Kız	Erkek	Toplam (f)
Lisans 1. Sınıf	29	14	43
Lisans 2. Sınıf	34	15	49
Lisans 3. Sınıf	15	8	23
Lisans 4. Sınıf	31	12	43

Tablo 1. incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının 43’ünün birinci sınıf, 49’unun ikinci sınıf, 23’ünün üçüncü sınıf ve 43’ünün dördüncü sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adayları ile ilgili demografik bilgiler Şekil 1’de yer alan sütun grafiğinde özetlenmiştir.

Şekil 1. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının cinsiyet dağılımını gösteren sütun grafiği

Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Görüşme “araştırmada cevabı aranılan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama” (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2020) olarak tanımlanır. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Araştırmada katılımcılara sorulacak sorular, ilgili alan yazın taranarak oluşturulmuştur. Bu sorular nitel araştırma konusunda uzman olan bir öğretim üyesi ve iki alan uzmanına gönderilmiştir. Alan uzmanlarından gelen görüşler doğrultusunda form oluşturulmuş. Bu aşamadan sonra form pilot uygulama için her sınıf grubundan en az iki öğrenciye form uygulanmıştır. Uygulamadan sonra forma son hali verilip görüşme formu kâğıt üzerinden katılımcılara uygulanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada veri toplama aracına son hali verildikten sonra her sınıf düzeyinde öğrencilerle görüşme yapılmıştır. Öncelikle her görüşme sorusu öğrencilerle paylaşılmış, öğrencilerden bu sorularla ilgili düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Yazılı cevaplarda kısa olduğunda öğrencilerle birebir görüşmeler yaparak araştırmanın derinliği sağlanmıştır. Katılımcılarla öğretim üyesi ofisinde ya da sınıflarda görüşmeler yapılmıştır.

Araştırmada Toplanan Verilerin Çözümlemesi

Araştırmadan elde edilen veriler tümdengelimci (betimsel) analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu analiz yönteminde daha önceden araştırma sorusu ve alt problemlerden

yola çıkılarak belirlenmiş temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu araştırmada da alt problemlerden yola çıkılarak temalar belirlenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler çözümlenirken öğrencilerin sınıf düzeyleri en başa yazılarak Katılımcı 1, 2, 3 şeklinde (1K1, 2K2, 3K3, 4K4) şeklinde kodlamalar yapılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada iç geçerliğin (inandırıcılık) sağlanması amacıyla üye kontrolü (member checking) yapılmıştır. “Üye kontrolü tekniği; araştırmaya ilişkin yapılan taslak bir yazılı veya sözlü raporun ya da yalnızca analizlerin katılımcılara sunularak onların söz konusu raporun doğruluğuna ve geçerliliğine ilişkin yorum yapmalarını içerir” (Braun & Clarke, 2013:282’den akt. Arslan, 2022). Bu araştırmada da araştırmanın katılımcılarına araştırmanın bulgular kısmı verilerek, ifade etmek istediklerinin ilgili bölümde verilenler olup olmadığı sorulmuştur. Araştırmada inandırıcılığı artırmak için katılımcı alıntılarının yer verilmiştir. “Araştırmada aktarılabilirlik (dış geçerlik), bulgularının aralarındaki temel bazı benzerlikler nedeniyle başka bağlamlarda, diğer katılımcılarla diğer durumlara ne ölçüde uygulanabileceği ve genelleştirilebileceği ile ilgilidir” (Akt. Arslan, 2022). Nitel araştırmalarda genellenebilirlik belirli bir araştırmada elde edilen sonuçların daha geniş veya farklı birey veya gruplara uygulanıp uygulanamayacağı ile ilgilidir. Araştırma konusu farklı bireylere ya da gruplara uygulanabilecektir. Bununla beraber dış geçerliği artırmak için kapsamlı betimle yapılmış ve çalışma grubunda amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri kullanılmıştır. Araştırmada güvenirliliği sağlayabilmek amacıyla tutarlılık ve doğrulanabilirliğe dikkate edilmiştir. Araştırmada tutarlılığı sağlamak için analizler sonucunda oluşan kod ve kategoriler ile kavramlar, uzmanların görüşlerine sunulmuştur. Araştırma süreci nesnel bir şekilde ifade edilmiştir. Araştırma verileri toplanmadan önce belli bir kuramsal çerçeve dikkate alınmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın her bir alt problemiyle ilgili alt problemlere cevap aranmıştır. “Türkçe öğretmeni adayları yapay zekâ ve yapay zekâ araçlarıyla ilgili bilgi düzeyleri nedir?” alt problemiyle ilgili öğretmen adaylarının görüşlerine ait veriler Tablo 2 ve 3’de gösterilmiştir. Tablolara ait verilerin görselleştirilmesi sütun grafikleri ile yapılmıştır. Tablo 2’ ve 3’e ait verilerin görselleştirilmesi amacıyla oluşturulan sütun grafiği Şekil 2 ve Şekil 3’de yer almaktadır.

Tablo 2.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yapay Zekâ Hakkındaki Görüşleri

Kodlar	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam (f)
Kolay bilgi edinme aracı	13	6	1	0	20
İnsan zekâsını taklit ederek insanlara benzer özellik gösteren teknoloji	5	12	6	15	38
İnsanlara yardımcı olan ve insan hayatını kolaylaştıran faydalı bir araç	2	11	4	11	28
Teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkan önemli bir araç	2	2	2	1	7
Makine ve bilgisayar ortamında gelişen bir zekâ biçimi, robot	4	3	6	9	22
Günümüzde etkisi hızla artan sıklıkla karşılaştığımız teknoloji	5	0	0	0	5
Veri toplama, düzenleme, bilgi işleme aracı	3	0	0	1	4
Soru sorma ve çözüm üretme aracı	1	1	2	0	4
Her şeyi yapmanın mümkün olduğu her konuda faydalı bir araç	0	4	0	1	5

Tablo 2 incelendiğinde Türkçe öğretmeni adayları yapay zekânın ne olduğuna ilişkin olarak yapay zekâyı bilgi edinme aracı (f=20), insan zekâsını taklit ederek insanlara benzer özellik gösteren teknoloji (f=38), insanlara yardımcı olan ve insan hayatını kolaylaştıran faydalı bir araç (f=28), teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkan önemli bir araç (f=7), makine ve bilgisayar ortamında gelişen bir zekâ biçimi, robot (f=22), günümüzde etkisi hızla artan sıklıkla karşılaştığımız teknoloji (f=5), veri toplama, düzenleme, bilgi işleme aracı (f=4), soru sorma ve çözüm üretme aracı (f=4), her şeyi yapmanın mümkün olduğu her konuda faydalı bir araç (f=5) olarak ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının konu ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

Yapay zekâ insanların hayatını kolaylaştırmaya yönelik bir araçtır. (4K42 Kodlu Katılımcı)

İnternetin erişebileceği tüm bilgilerin kısa bir sürede işleyen araç. (1K1 Kodlu Katılımcı)

Yapay zekâ bilgisayar ortamında geliştirilmiş bir zekâ biçimidir. (1K19 Kodlu Katılımcı)

Yapay zekâ teknolojinin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan teknolojik araçtır. (1K22 Kodlu Katılımcı).

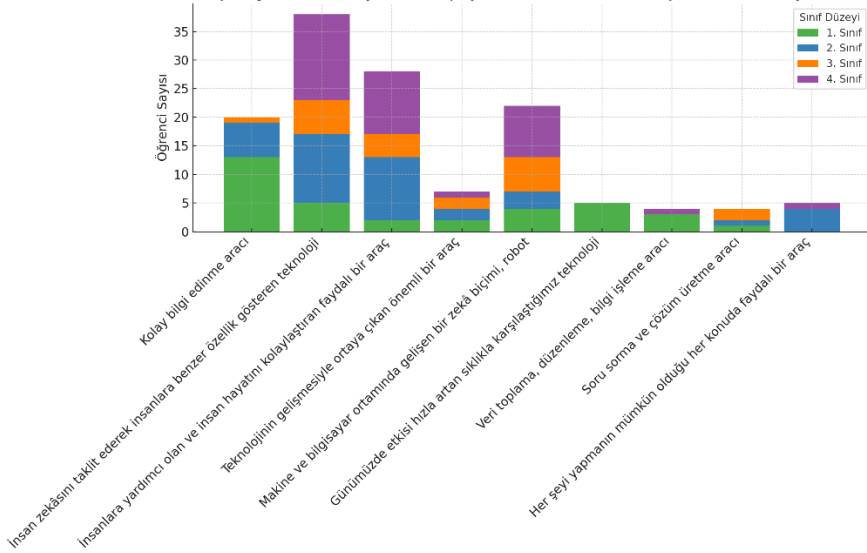
Yapay zekâ günümüzde etkisi hızla artan bir teknolojidir. (1K27 Kodlu Katılımcı)

İnsan zekâsını taklit eder insan tarafından üretilmiş bir internet aracı. (3K5 Kodlu Katılımcı)

İnsanlar tarafından geliştirilen ve insan hayatını kolaylaştıran araçlardır. (3K5 Kodlu Katılımcı)

Makineler tarafından oluşturulan bir zekâ çeşitlidir. (1K9 Kodlu Katılımcı)

Yapay zekâ bilgisayar veya bilgisayar kontrollü robotu genellikle akıllı varlıklara ilişkili görevleri yerine getirmesidir. (2K25 Kodlu Katılımcı)

Şekil 1. Türkçe öğretmen adaylarının yapay zekâ hakkındaki görüşlerini gösteren sütun grafiği.

Tablo 3.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Haberdar Oldukları Yapay Zekâ Araçları

Kodlar	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam (f)
ChatGpt	17	25	13	26	81
Gemini	3	5	1	4	13

Alexa AI	2	0	0	0	2
Siri	2	4	0	1	7
ChatAI	1	0	0	0	1
ChatBot	0	1	2	0	3
Google Asistan	0	2	0	1	3
ZekAI	0	1	0	1	2
Canva	0	2	1	0	3
Poe	0	0	2	1	3
Gamma	0	0	2	0	2
Deepl	0	0	0	1	1

Tablo 3 incelendiğinde Türkçe öğretmeni adaylarının ChatGpt (f=81), Gemini (f=13), Alexa AI (f=2), Siri (f=7), ChatAI (f=1), ChatBot (f=3), Google Asistan (f=3), ZekAI (f=2), Canva (f=3), Poe (f=3), Gamma (f=2), Deepl (f=1) yapay zekâ araçlarından haberdar oldukları görülmüştür.

Öğretmen adaylarının konu ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

“ChatGpt’den haberdarım.” (1K36 Kodlu Katılımcı)

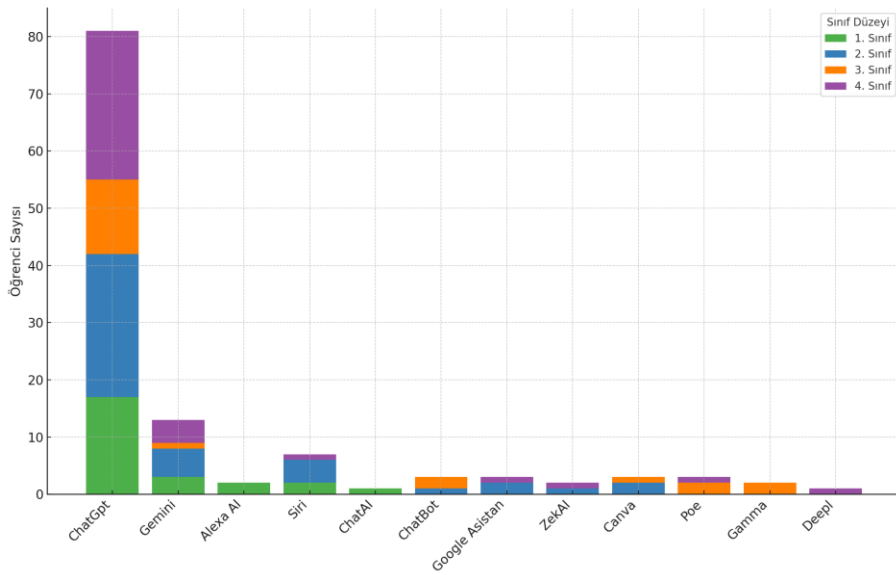
“Siri ve ChatGpt yapay zekâya örnektir.” (1K24 Kodlu Katılımcı)

“ChatGpt ve Gemini gibi yapay zekâları kullanırım.” (1K32 Kodlu Katılımcı)

“ChatGpt ve AlexaAI.” (1K3 Kodlu Katılımcı)

“Çevirilerde Deepl’i kullanıyorum.” (4K22 Kodlu Katılımcı)

“ZekAI, ChatBot ve Google Asistan’dan haberdarım.” (2K30 Kodlu Katılımcı)

Şekil 2. Türkçe öğretmeni adaylarının haberdar oldukları yapay zekâ araçlarını gösteren sütun grafiği.

Araştırmanın bu bölümünde “Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekânın dil öğretiminde nasıl kullanılabileceği hakkındaki görüşleri nelerdir?” alt problemi doğrultusunda Türkçe öğretmeni adaylarının görüşlerine ait veriler analiz edilmiştir. Tablo 4’e ait verilerin görselleştirilmesi amacıyla oluşturulan sütun grafiği Şekil 4’te yer almaktadır.

Tablo 4.
Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yapay Zekâ Araçlarının Dil Öğretiminde Nasıl Kullanılacağı ile İlgili Görüşleri

Kodlar	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam (f)
Dil becerilerinin gelişmesinde kullanılabilir	4	5	7	9	25
Dil öğretiminde tekrar ve pratik yaparak konuyu pekiştirmek için kullanılabilir	3	1	0	2	6
Çeviri amaçlı kullanılabilir	6	8	0	2	16
Türkçenin ve diğer dillerin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilir	2	1	0	0	3
Dil öğretiminde bir öğretmen gibi görev alabilir	2	2	1	2	7

Öğretmene yardımcı olarak kullanılabilir	1	1	1	2	5
İlkokuma yazma öğretiminde kullanılabilir	1	0	0	0	1
Dersi eğlenceli, ilgi çekici ve yaratıcı hale getirmede kullanılabilir	3	0	4	2	9
Doğrudan dil öğrenimi ve öğretimi için hazırlanmış araçlarla dil öğrenilebilir	2	2	0	1	5
Görsel ve işitsel öğelerle kalıcılığı artırmak için kullanılabilir	1	0	1	4	6
Kullanılmasına gerek yoktur	1	0	0	1	2
Dil öğretimini kolaylaştırmak ve sadeleştirmek için kullanılabilir	3	3	0	1	7
Materyal hazırlamada ve öğretim yöntem teknikleri geliştirmede kullanılabilir	4	4	4	16	28
Öğrenme sürecini bireyselleştirmek ve kişiye özel öğrenme ortamı oluşturmak için kullanılabilir	4	2	0	2	8
Uzaktan öğrenme ile bilgiye kolay ve hızlı ulaşmak için kullanılabilir	2	0	0	0	2
Dil öğretiminde örnek çeşitliliğini artırmak için kullanılabilir	0	3	0	0	3
Soru – cevap için kullanılabilir	1	2	0	0	2
Ödevlendirmede kullanılabilir	1	1	0	0	2
Dil bilgisi öğretiminde kullanılabilir	1	6	1	1	9
Yazım ve noktalama ile ilgili düzeltmeleri yapmakta kullanılır	0	1	0	0	1

Tablo 4 incelendiğinde, Türkçe öğretmeni adayları yapay zekâ araçlarının dil öğretiminde; dil becerilerinin gelişmesinde (f=25), dil öğretiminde tekrar ve pratik yaparak konuyu pekiştirmek için (f=6), çeviri amaçlı (f=16), Türkçenin ve diğer dillerin yabancı dil olarak öğretiminde (f=3), dil öğretiminde bir öğretmen gibi (f=7), öğretmene yardımcı olarak (f=5), ilkokuma yazma öğretiminde (f=1), dersi eğlenceli, ilgi çekici ve yaratıcı hale getirmede (f=9), doğrudan dil öğrenimi ve öğretimi için hazırlanmış araçlarla (f=5), görsel ve işitsel öğelerle kalıcılığı artırmak için (f=6), dil öğretimini kolaylaştırmak ve sadeleştirmek için (f=7), materyal hazırlamada ve

öğretim yöntem teknikleri geliştirmede (f=28), öğrenme sürecini bireyselleştirmek ve kişiye özel öğrenme ortamı oluşturmak için (f=8), uzaktan öğrenme ile bilgiye kolay ve hızlı ulaşmak için (f=2), dil öğretiminde örnek çeşitliliğini artırmak için (f=3), soru – cevap için (f=2), ödevlendirmede (f=2), dil bilgisi öğretiminde (f=9), yazım ve noktalama ile ilgili düzeltmeleri yapmakta (f=1) kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Bazı adaylar ise kullanılmasına gerek yoktur (f=2) görüşünü belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının konu ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

“Dil öğrenme uygulamaları veya çeviri gibi uygulamaları kullanıcılara sunar.” (1K3 Kodlu Katılımcı)

“Dillerini doğru telaffuzu doğru aktarımı gibi örnekler sıralanabilir.” (3K5 Kodlu Katılımcı)

“Bence yapay zekânın dil öğretiminde kullanılmasına gerek yoktur.” (1K14 Kodlu Katılımcı)

“Doğru ve hızlı bir şekilde bilgi verebilir.” 2K16 Kodlu Katılımcı)

“Dil öğretiminde yeni öğretim yöntemleri üretiminde yardımcı olabilir.” (1K37 Kodlu Katılımcı)

“Dil öğretiminde pratik kısım yapay zekâ yoluyla geliştirilebilir.” (1K30 Kodlu Katılımcı)

“Materyal ve etkinlik anlamında seçenek sunar.” (4K7 Kodlu Katılımcı)

“Dil öğretiminde tüm sorularımızı cevaplayabilir.” (1K7 Kodlu Katılımcı)

“Kalıcı bir öğretimde bulunmamızı sağlar.” (1K42 Kodlu Katılımcı)

“Yabancı dil öğrenmede yardımcı olabilir.” (1K38 Kodlu Katılımcı)

“İlköğretime yeni başlayan bir çocuğun dil öğreniminde yardımcı olur.” (1K33 Kodlu Katılımcı)

“Yapay zekâ dil öğreniminde kolay örneklerle açıklama yaparak öğretimi kolaylaştırmamız sağlar.” (1K29 Kodlu Katılımcı)

“Yapay zekâ sayesinde dil öğretimi daha yaratıcı bir şekilde öğretilir.” (1K25 Kodlu Katılımcı)

“Dilek ilgili sorularımıza hızlı ve doğru bir şekilde ulaşırız.” (1K27 Kodlu Katılımcı)

“Kişiye özel öğrenme ortamı oluşturur.” (1K1 Kodlu Katılımcı)

“Dille ilgili öğretici metinler hazırlayabilir.” (2K19 Kodlu Katılımcı)

“Grameri öğrenmede yardımcı olur.” (2K8 Kodlu Katılımcı)

“4 temel dil becerisi öğretimi yapılabilir.” (2K41 Kodlu Katılımcı)

“Farklı dillerin öğrenilmesini kolay hale getirir.” (2K15 Kodlu Katılımcı)

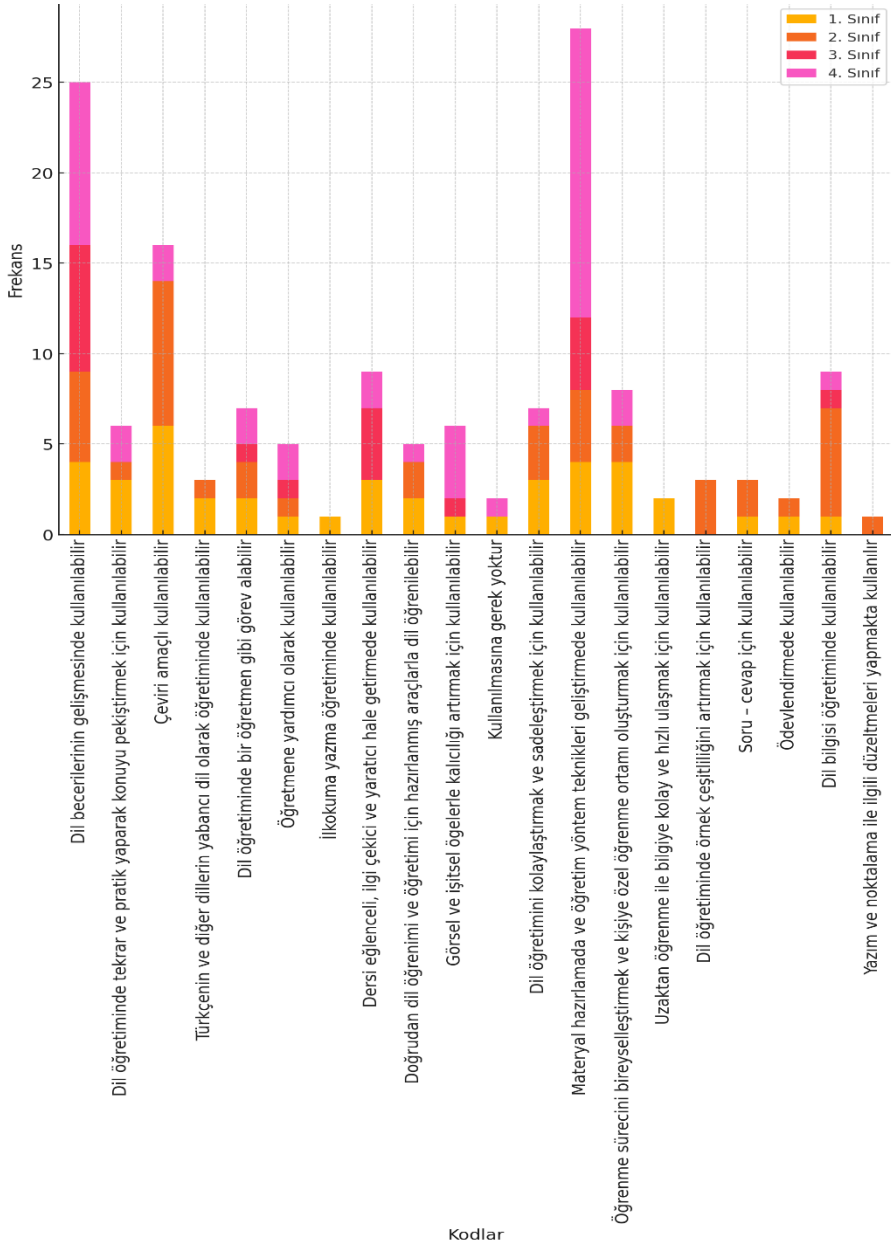
“Dijital uygulamalarla. Dil öğretimi yapılabilir.” (2K31 Kodlu Katılımcı)

Öğrencilere kişileştirilmiş öğrenme ile hızlı ve pratik bir şekilde öğrenme süreci oluşturur.” (2K38 Kodlu Katılımcı)

“Dil kuralları öğretilirken çeşitli örnekler sunar.” (2K1 Kodlu Katılımcı)

“Öğretmene yardımcı olabilir” (2K11 Kodlu Katılımcı)

“Yazım hatalarını ve yanlış kullanılan noktalama işaretlerini düzeltebilir.” (2K21 Kodlu Katılımcı)

Şekil 3. Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâ araçlarının dil öğretiminde nasıl kullanılacağı ile ilgili görüşlerini gösteren sütun grafiği.

Araştırmanın bu bölümünde “Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâ ile materyal tasarımının dil öğretim sürecine ne gibi avantajlar sağlayacağı hakkındaki görüşleri nelerdir?” alt problemi doğrultusunda Türkçe öğretmeni adaylarının görüşlerine ait veriler analiz edilmiştir. Tablo 5’e ait verilerin görselleştirilmesi amacıyla oluşturulan sütun grafiği Şekil 5’te yer almaktadır.

Tablo 5.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Materyal Tasarımında Yapay Zekâ Araçlarının Sağlayacağı Katkıları ile İlgili Görüşleri

Kodlar	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam (f)
Ekonomiklik ve kolaylık sağlar	13	16	7	7	43
Özgünlük ve çeşitliliği artırır	3	6	6	5	20
Estetik, ilgi çekici, eğlenceli işlevsel ve interaktif ürünler ortaya çıkarır	2	5	3	10	20
Dil öğretim ve öğrenme sürecini hızlandırır	3	5	0	0	8
Pratik yapmaya yardımcı olur, kalıcılığı ve farkındalığı artırır	2	6	5	7	20
Öğrenmeyi kişileştirir ve dönüt – düzeltme olanağı sağlar	0	2	0	1	3
Öğretmene yardımcı olur	0	0	0	1	1

Tablo 5 incelendiğinde Türkçe öğretmeni adayları, materyal tasarımında yapay zekâ araçlarının ekonomiklik ve kolaylık sağlayacağını (f=43), özgünlük ve çeşitliliği artıracığını (f=20), estetik, ilgi çekici, işlevsel ve interaktif ürünler ortaya çıkartacağını (f=20), dil öğretim ve öğrenme sürecini hızlandıracağını (f=8), pratik yapmaya yardımcı olacağını, kalıcılığı ve farkındalığı artıracığını (f=20), öğrenmeyi kişileştireceğini ve dönüt – düzeltme olanağı sağlayacağını (f=3), öğretmene yardımcı olacağını (f=1) düşünmektedirler.

Öğretmen adaylarının konu ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

“Eğlenceli hale getirir daha kalıcı ve etkili kılar.” (3K9 Kodlu Katılımcı)

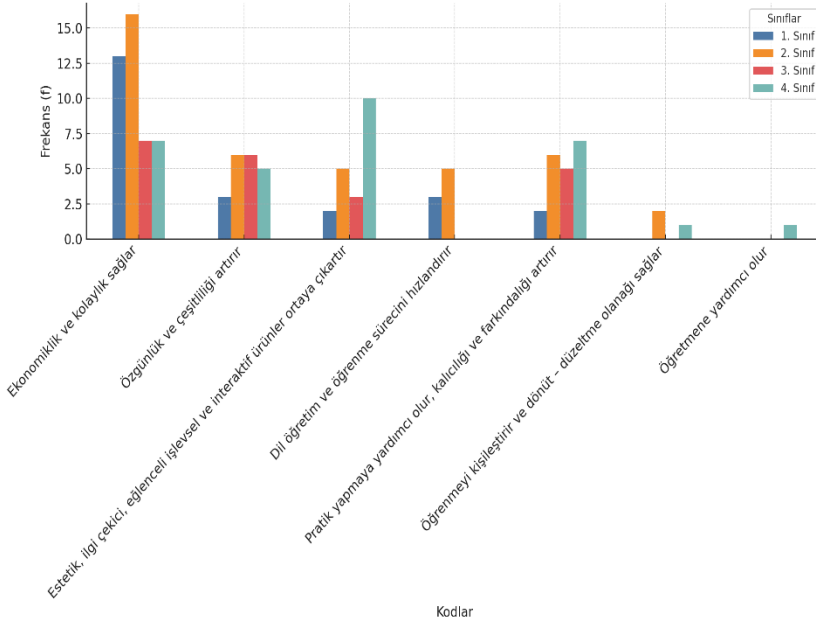
“Süreci daha kolay ve eğlenceli hale getirir.” (2K4 Kodlu Katılımcı)

“Etkileşimli videolar hazırlayabilir.” (4K21 Kodlu Katılımcı)

“Zaman tasarrufu açısından ekonomiklik sağlar.” (1K7 Kodlu Katılımcı)

“Öğretmene yardımcı olarak işini kolaylaştırır” (4K11 Kodlu Katılımcı)

“Yapay zekâ araçları ile hazırlanan materyaller öğrenme sürecini geliştirir zayıf yönlerini tespit eder geri dönüş yaparak daha fazla pratik yapma imkânı tanır.” (2K5 Kodlu Katılımcı)

Şekil 4. Türkçe öğretmeni adaylarının materyal tasarımında yapay zekâ araçlarının sağlayacağı katkılar ile ilgili görüşlerini gösteren sütun grafiği.

Araştırmanın bu bölümünde “Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâ ile materyal tasarımının dil öğretim sürecine ne gibi dezavantajlar sağlayacağı hakkındaki görüşleri nelerdir?” alt problemi doğrultusunda Türkçe öğretmeni adaylarının görüşlerine ait veriler analiz edilmiştir. Tablo 6’ya ait verilerin görselleştirilmesi amacıyla oluşturulan sütun grafiği Şekil 6’da yer almaktadır.

Tablo 6.
Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yapay Zekâ Araçları ile Materyal Tasarımında Karşılaşılabilecek Olumsuzluklar ile İlgili Görüşleri

Kodlar	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam (f)
Yanlış öğrenmelere sebep olabilir	3	8	1	2	14

İnsanların yaratıcılığını azaltması, kolaylaştırmaları sosyal ilişkilerde bozulma ve tembellik	10	15	10	11	46
Herhangi bir olumsuzluk ortaya çıkarmaz	8	5	2	12	27
Bilgi güvenilirliğini tehdit etmesi ve yanlış bilgi vermesi	3	11	3	3	20
İşsizliği artırabilir	2	3	0	0	5
Dil – kültür ilişkisini tehdit etmesi ve dil bilgisi bozulmaları	2	4	1	2	9
Bilginin tek düze ve standart olması	0	0	0	3	3

Tablo 6 incelendiğinde Türkçe öğretmeni adayları, yapay zekâ araçları ile materyal tasarımı ile ilgili olarak yanlış öğrenmelere sebep olabileceğini (f=14), insanların yaratıcılığını azaltacağını, kolaylaştırmalarının sosyal ilişkilerde bozulma ve tembelliğe neden olacağını (f=46), herhangi bir olumsuzluk ortaya çıkarmayacağını (f=27), bilgi güvenilirliğini tehdit etmesi ve yanlış bilgi verebileceğini (f=20), işsizliği arttırabileceğini (f=5), dil-kültür ilişkisini tehdit edeceğini ve dil bilgisi bozulmaları yaşanabileceğini (f=9), bilginin tek düze ve standart olacağı (f=3) gibi olumsuz özelliklerle karşılaşılabilirliğini düşünmektedirler.

Öğretmen adaylarının konu ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

“Yapay zekânın olumsuzluk konusunda hazırda alıştırma gibi bir durum olabilir insani duyguları olmadığı için dil öğretim sürecinde robotik düşmelere sebep olabilir.” (4K12 Kodlu Katılımcı)

“Yapay zekâ araçları ile hızlanan olan materyallerde hatalı bilgilerin olabileceğini düşünüyorum.” (3K9 Kodlu Katılımcı)

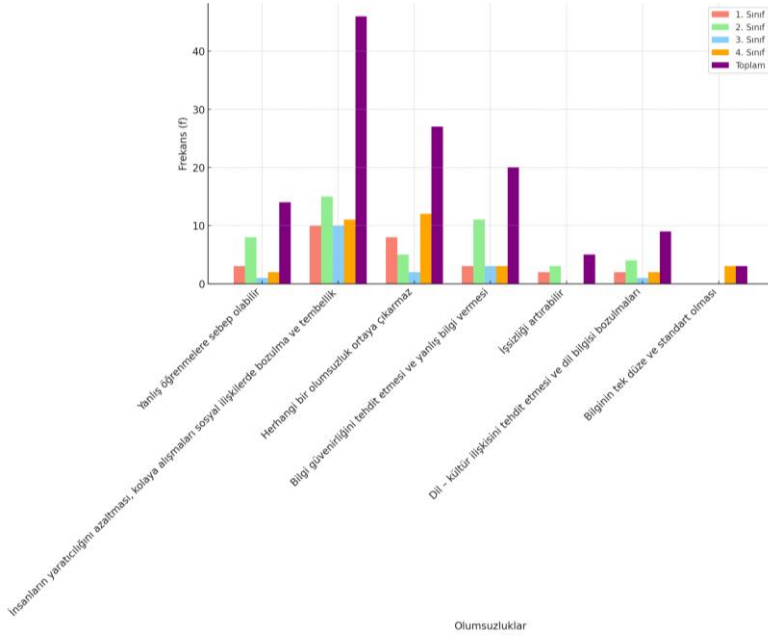
“Öğrencilere pratik yapmaktan alıkoyabilir bu da hataların kalıcı olmasına sebep olabilir.” (3K5 Kodlu Katılımcı)

“İnsanları daha az düşünmeye sevk edebilir.” (4K8 Kodlu Katılımcı)

“Kolaya kaçmak tembel eleştirme gibi olumsuzlukları getirebilir yani insanı düşünmenin ve araştırmanın uzağında tutar.” (3K13 Kodlu Katılımcı)

“Yapay zekâ en nihayetinde insan yapımı olduğu için belli başlı yanlışlıklar olabilir bu da dil öğretiminde dil öğrenen insanların yanlış öğrenmelerine sebep olabilir.” (1K10 Kodlu Katılımcı)

“Dil kültür ilişkisinin aktarılmasında yetersiz kalabilir ve dil bilgisine ait konularda düzgünce açıklayabilir.” (3K20 Kodlu Katılımcı)

Şekil 5. Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâ araçları ile materyal tasarımı karşılaşılabilecek olumsuzluklar ile ilgili görüşlerini gösteren sütun grafiği.

Araştırmanın bu bölümünde “Türkçe öğretmeni adaylarının dil öğretiminde yapay zekâ kullanımının etik boyutu hakkındaki görüşleri nelerdir?” alt problemi doğrultusunda Türkçe öğretmeni adaylarının görüşlerine ait veriler analiz edilmiştir. Tablo 7’ye ait verilerin görselleştirilmesi amacıyla oluşturulan sütun grafiği Şekil 7’de yer almaktadır.

Tablo 7.

Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâ araçlarının etik boyutu ile ilgili görüşleri

Kodlar	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam (f)
Etik buluyorum	15	11	9	19	54
Etik bulmuyorum	5	16	10	13	44

Tablo 7 incelendiğinde, Türkçe öğretmeni adayları dil öğretiminde yapay zekâ araçlarını etik buluyorum (f=54) ve etik bulmuyorum (f=44) olarak değerlendirmişlerdir.

Öğretmen adaylarının konu ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

“Faydaları olduğu gibi zararları da vardır bu yüzden etik değildir.” (1K8 Kodlu Katılımcı)

“Etik boyutu hakkında herhangi bir sorun olacağını düşünmüyorum.” (1K9 Kodlu Katılımcı)

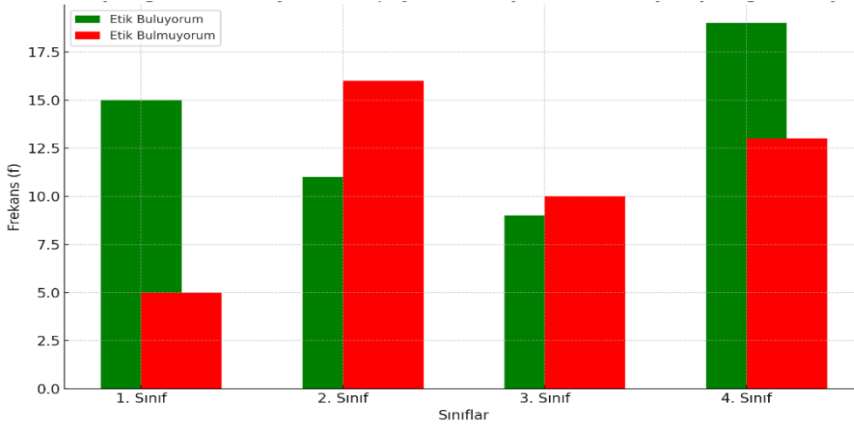
“Gizli amaçlara sahip insanlar için etik olarak kullanılmayabilir.” (2K18 Kodlu Katılımcı)

“Özgün içerik çıkarmaya engel olacağından etik olmadığını düşünüyorum.” (2K40 Kodlu Katılımcı)

“İntihal ve hırsızlık konusunda önlem alınırsa etik boyutunda sorun olmayacağını düşünüyorum.” (4K22 Kodlu Katılımcı)

“Yapay zekâ internet ortamındaki her türlü bilgiyi kaynak göstermeden aldığı için ciddi bir etik sıkıntısı vardır.” (4K30 Kodlu Katılımcı)

“Veri güvenliğine uygun olmazsa etik sorunlar olabilir.” (4K22 Kodlu Katılımcı)

Şekil 6. Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâ araçlarının etik boyutu ile ilgili görüşlerini gösteren sütun grafiği.

Araştırmanın bu bölümünde “Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâ kullanımının dil bilgisi öğretimine hangi katkıları sağlayacağı hakkındaki görüşleri nelerdir?” alt problemi doğrultusunda Türkçe öğretmeni adaylarının görüşlerine ait

veriler analiz edilmiştir. Tablo 8’e ait verilerin görselleştirilmesi amacıyla oluşturulan sütun grafiği Şekil 8’de yer almaktadır.

Tablo 8.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dil Bilgisi Öğretiminde Yapay Zekâ Kullanımına İlişkin Görüşleri

Kodlar	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam (f)
Dil bilgisi öğretimini kolaylaştırır	6	19	2	13	40
Dil bilgisi öğretimine yönelik materyal hazırlamaya katkıda bulunur	2	0	1	2	5
İlgi çekiciliği ve kalıcılığı artırır	1	0	5	6	12
Çeviri ile dil bilgisi öğretimine katkı sağlar	1	2	0	0	3
Dil bilgisi öğretiminde yaratıcılığı artırır	1	0	0	0	1
Olumlu yönde bir katkı sağlamaz	1	1	2	1	5
Dil bilgisi ile ilgili kaynaklara ulaşmaya yardımcı olur	4	0	1	0	5
Dil bilgisi öğretiminin oyunlaştırılmasına katkı sağlar	1	2	1	2	6
Kendi kendine öğrenmeye ve pratik yapmaya yardımcı olur	2	8	2	2	14
Kelime, yöntem ve örnek çeşitliliğini artırır	2	4	0	8	14
Soyut konuları somutlaştır	0	0	2	2	4

Tablo 8 incelendiğinde, Türkçe öğretmeni adayları dil bilgisi öğretiminde yapay zekâ araçlarının kullanımı ile ilgili olarak dil bilgisi öğretimini kolaylaştırır ($f=40$), dil bilgisi öğretimine yönelik materyal hazırlamaya katkıda bulunur ($f=5$), ilgi çekiciliği ve kalıcılığı artırır ($f=12$), çeviri ile dil bilgisi öğretimine katkı sağlar ($f=13$), dil bilgisi öğretiminde yaratıcılığı artırır ($f=1$), olumlu yönde bir katkı sağlamaz ($f=5$), dil bilgisi ile ilgili kaynaklara ulaşmaya yardımcı olur ($f=5$), dil bilgisi öğretiminin oyunlaştırılmasına katkı sağlar ($f=6$), kendi kendine öğrenmeye ve pratik yapmaya

yardımcı olur (f=14), kelime, yöntem ve örnek çeşitliliğini artırır (f=14), soyut konuları somutlaştır (f=4) görüşlerini bildirmişlerdir. Türkçe öğretmeni adaylarının çoğunluğu yapay zekânın dil bilgisi öğretiminde olumlu katkılar sağlayacağına yönelik görüşler bildirmektedir. Ancak, bazı adaylar bu teknolojinin etkileri konusunda olumsuz görüşlere sahiptir.

Öğretmen adaylarının konu ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

Öğretmen adaylarının konu ile ilgili görüşleri şu şekildedir.

“Dil bilgisi öğretimine materyal üretebilir.” (4K15 Kodlu Katılımcı)

“Çeviri alanında kullanılabilir.” (1K7 Kodlu Katılımcı)

“Bilinmeyen kelimelerin anlamını bulmalı ve dil bilgisi çözümlemeleri yapmada kullanılabilir.” (2K17 Kodlu Katılımcı)

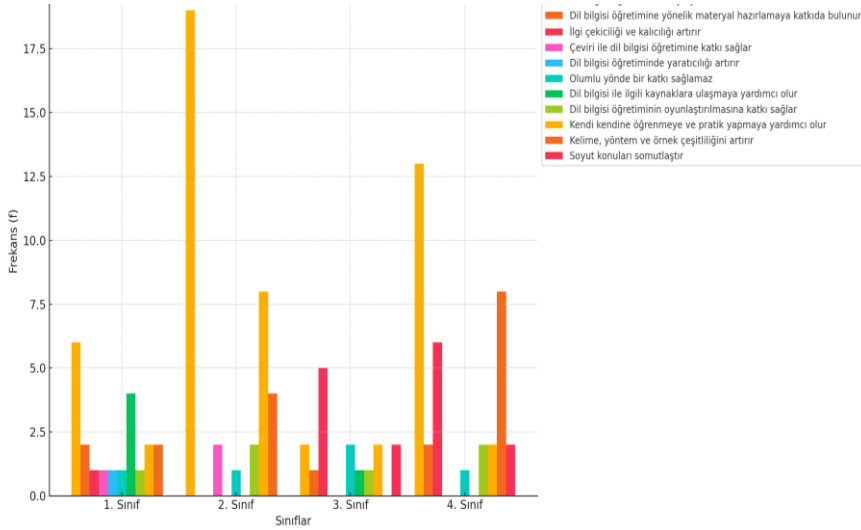
“Dil bilgisiyle ilgili akademik kaynaklara kolay bir şekilde ulaşılabilir dil canlı bir varlık olduğu için dil bilgisi öğretiminde olumlu bir katkı sağlamaz.” (2K5Kodlu Katılımcı)

“Aşırı kolaylık sağlayacağını düşünüyorum dil bilgisi öğretiminde kendi kendine öğrenmeye ve konularla ilgili bol bol pratik yapmaya yardımcı olur.” (1K7 Kodlu Katılımcı)

“Oyunlar aracılığıyla katkı sağlayabilir.” (1K4 Kodlu Katılımcı)

“Dil bilgisinden zor soyut ve anlaşılması zor olan konuları somutlaştırarak öğretebilir.” (4K22 Kodlu Katılımcı)

“Materyal tasarımıyla kullanılırsa örnek çeşitliliği kelime çeşitliliği ve yöntem çeşitliliğini artıracığını düşünüyorum.” (2K3 Kodlu Katılımcı)

Şekil 7. Türkçe öğretmeni adaylarının dil bilgisi öğretiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin görüşlerini gösteren sütun grafiği.

Araştırmanın bu bölümünde “Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekânın dört temel dil becerisini geliştirmede nasıl bir etkisi olacağını hakkındaki görüşleri nelerdir?” alt problemi doğrultusunda Türkçe öğretmeni adaylarının görüşlerine ait veriler analiz edilmiştir. Tablo 9’a ait verilerin görselleştirilmesi amacıyla oluşturulan sütun grafiği Şekil 9’da yer almaktadır.

Tablo 9.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dört Temel Dil Becerisinin Gelişiminde Yapay Zekânın Etkisine Yönelik Görüşleri

Kodlar	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam (f)
Dil becerilerini farklı düzeylerde olumlu etkiler	14	16	10	25	65
Yapay zekâ araçları ile pratik yapmak dil becerilerini geliştirir	1	6	0	0	7
Dinleme, konuşma ve okumada olumlu yazmada olumsuz sonuçlar verir	2	0	0	2	4

Okuma ve dinlemede olumlu konuşma ve yazmada olumsuz sonuçlar verir	2	1	2	1	7
Okuma ve yazmada olumlu dinleme ve konuşmada olumsuz sonuçlar verir	0	0	1	0	1
Okuma ve yazmada olumsuz dinleme ve konuşmada olumlu sonuçlar verir	0	0	2	1	3
Yalnızca yazma becerisini olumlu diğerlerini olumsuz etkiler	2	1	2	1	6
Dinleme becerisini diğerlerine göre daha olumlu etkiler	2	5	3	3	13
Dil becerilerinin gelişimini olumsuz etkiler	1	0	0	1	2
Dil becerilerine katkısı olmaz	0	0	0	3	3

Tablo 9 incelendiğinde, Türkçe öğretmeni adayları dil becerilerinin gelişiminde yapay zekânın dil becerilerini farklı düzeylerde olumlu etkiler ($f=65$), yapay zekâ araçları ile pratik yapmak dil becerilerini geliştirir ($f=7$), dinleme, konuşma ve okumada olumlu yazmada olumsuz sonuçlar verir ($f=4$), okuma ve dinlemede olumlu konuşma ve yazmada olumsuz sonuçlar verir ($f=7$), okuma ve yazmada olumlu dinleme ve konuşmada olumsuz sonuçlar verir ($f=1$), okuma ve yazmada olumsuz dinleme ve konuşmada olumlu sonuçlar verir ($f=3$), yalnızca yazma becerisini olumlu diğerlerini olumsuz etkiler ($f=6$), dinleme becerisini diğerlerine göre daha olumlu etkiler ($f=13$), dil becerilerinin gelişimini olumsuz etkiler ($f=2$), dil becerilerine katkısı olmaz ($f=3$) görüşlerini bildirmişlerdir.

Öğretmen adaylarının konu ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

“Dil becerilerine herhangi bir katkısı olacağını düşünmüyorum. (4K7 Kodlu Katılımcı)

“Bence yapay zekâ her dil becerisini aynı düzeyde etkilemez farklı düzeylerde olumlu etkileri görürüz. (1K15 Kodlu Katılımcı)

“Yapay zekânın dinleme konuşma ve okuma becerilerinde olumlu yazma becerisinde olumsuz sonuçlar vereceğini düşünüyorum. (1K17 Kodlu Katılımcı)

“Bence dinleme becerisinin diğerlerine göre daha olumlu etkiler. (3K8 Kodlu Katılımcı)

“İletişim çift yönüne gelişir bu yüzden yapay zekâ dil becerilerini olumsuz yönde etkiler.” (1K8 Kodlu Katılımcı)

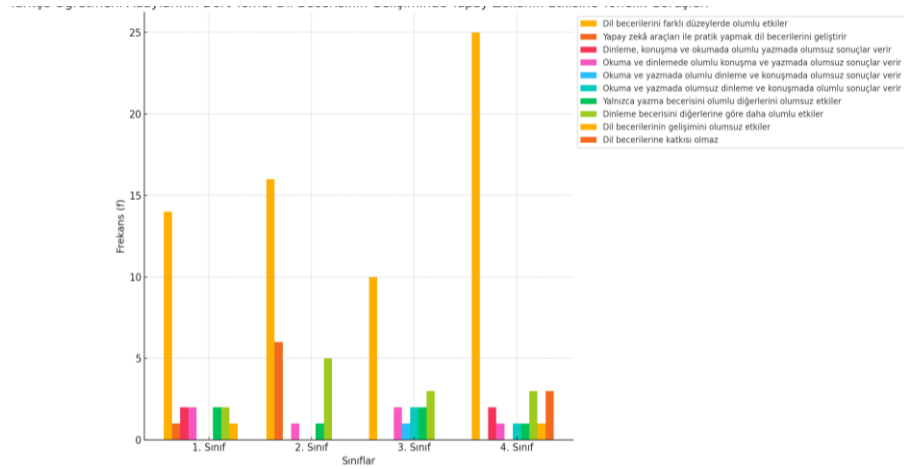
“Pratik yapmada faydalı olabilir. (2K20 Kodlu Katılımcı)

“Bana göre yapay zekâ dinleme ve konuşma becerisi için olumlu sonuçlar verirken okuma ve yazma becerisini olumsuz yönde etkiler. (4K21 Kodlu Katılımcı)

“Dil becerilerinin hepsinde olumlu olmaz yalnızca yazma becerisinin olumlu diğerlerini olumsuz etkiler. (2K8 Kodlu Katılımcı)

“Sadece konuşma becerisinde faydalı olabilir.” (4K11 Kodlu Katılımcı)

“Yazma ve okumada olumlu konuşma ve dinlemede olumsuz katkı sağlar.”

Şekil 8. Türkçe öğretmen adaylarının dört temel dil becerisinin gelişiminde yapay zekânın etkisine yönelik görüşlerini gösteren sütun grafiği.

Araştırmamızın bu bölümünde “Türkçe öğretmen adaylarının yapay zekânın öğretmenlik mesleğinin geleceğini nasıl değiştireceği hakkındaki görüşleri nelerdir?” alt problemi doğrultusunda Türkçe öğretmen adaylarının görüşlerine ait veriler analiz edilmiştir. Tablo 10’a ait verilerin görselleştirilmesi amacıyla oluşturulan sütun grafiği Şekil 10’da yer almaktadır.

Tablo 10.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yapay Zekâ Araçlarının Kullanımının Öğretmenlik Mesleğinin Geleceğine İlişkin Görüşleri

Kodlar	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam (f)

Öğretmenlik mesleğini körerterek öğretmenlere duyulan ihtiyacı azaltır	15	22	12	28	77
Öğretmenlerin yerini tutamaz, işini kolaylaştırır	17	22	9	10	58

Tablo 10 incelendiğinde, Türkçe öğretmeni adayları yapay zekânın öğretmenlik mesleğini körerterek öğretmenlere duyulan ihtiyacı azaltacağını ($f=77$), öğretmenlerin yerini tutmayacağını ve işini kolaylaştıracağını ($f=58$) belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının konu ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

“Öğretmenlik ayrı bir meslek ve bu mesleğin yerini alamaz sadece daha hızlı ve elverişli materyaller tasarlayarak öğretmenlere yardımcı olur ve işlerini kolaylaştırır yapay zekânın öğretmenlik mesleğine yardımcı bir şekilde kullanılabileceğini fakat tamamen yerini alamayacağını düşünüyorum.” (3K8 Kodlu Katılımcı)

“Öğretmenle birlikte çalışarak dil öğrenme deneyimini daha etkili ve keyifli hale getirebilir öğretmenin yerini almaz.” (1K9 Kodlu Katılımcı)

“Yapay zekânın öğretmenlik mesleğini olumsuz yönde değiştireceğini düşünmüyorum göz teması kızgın yahut sevecen ses tonu gibi insani değerleri ve özellikleri aktaramaz ama yorulmaya olacağını ve ulaşabileceğin kaynak havuzunun büyüklüğünü düşünürsek öğretmenlik mesleğine yardımcı olabilir.” (4K22 Kodlu Katılımcı)

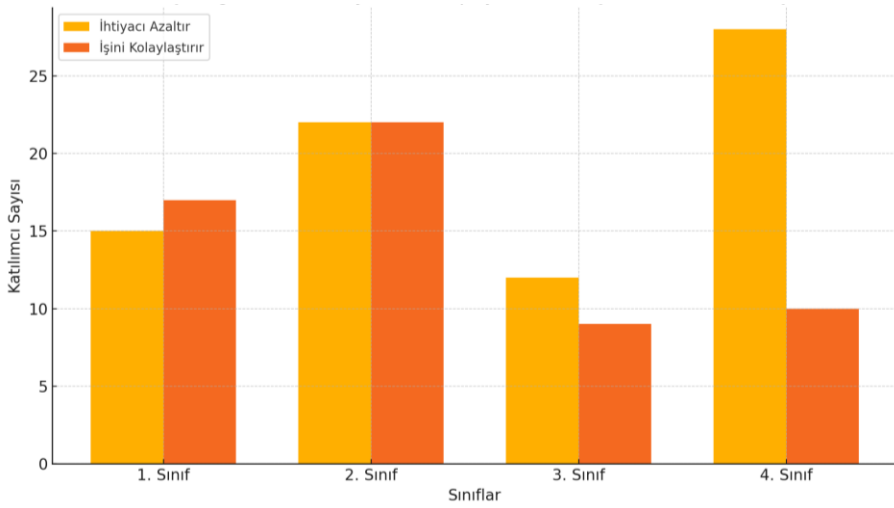
“Öğretmenlik mesleğinin sadece bilgi vermek olmadığını düşünürsek yapay zekânın öğretmenliği etkisinin diğer mesleklere oranla daha az olacağını düşünüyorum bu yönüyle öğretmenlerin işini kolaylaştırır yerini alamaz.” (3K24 Kodlu Katılımcı)

“Bir öğretmenin yerine geçemez yalnızca öğretmenin kullanacağı bir araç olabilir.” (1K23 Kodlu Katılımcı)

“Öğretmenlik mesleğini yok edeceğini düşünüyorum.” (1K17 Kodlu Katılımcı)

“Öğretmenler de duyulan ihtiyacı azaltarak mesleği olumsuz yönde etkileyecektir.” (3K14 Kodlu Katılımcı)

“İleride öğretmenlik mesleğine gerek kalmayacağını öğretmenlerin yerine artık robotların alacağını düşünüyorum.” (4K7 Kodlu Katılımcı)

Şekil 9. Türkçe öğretmen adaylarının yapay zekâ araçlarının kullanımının öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin görüşlerini gösteren sütun grafiği.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, Türkçe öğretmen adaylarının dil öğretiminde yapay zekâ araçlarının kullanımına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Çalışmada yapay zekâ teknolojisinin dil öğretimindeki kullanım alanları, yapay zekâ araçlarının bilinirliği, dil bilgisi öğretiminde yapay zekâ araçlarının kullanımı, yapay zekâ araçlarının materyal tasarımıdaki katkıları, dil becerilerinin geliştirilmesindeki etkileri ve yapay zekânın öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin etkileri ile ilgili öğretmen adaylarının görüşleri belirlenmiştir.

Araştırmada elde edilen verilere göre Türkçe öğretmen adaylarının yapay zekânın ne olduğu ile ilgili farklı görüşleri bulunmaktadır. Yapay zekânın insan zekâsını taklit eden teknoloji olduğu görüşü hâkimdir. Bu algı, aslında yapay zekânın temel çalışma prensibi ile ilgili doğru bir anlayışa sahip olduklarını göstermektedir. Yapay zekâyla ilgili tanımlar incelendiğinde bu bulguyla benzerlik gösterdiği söylenebilir. McCarthy (2004)'e göre yapay zekâ insan benzeri zeki makineler özellikle de zeki bilgisayar programları yapma bilimi ve mühendisliği (Akt. Arslan, 2020), Russell ve Norvig'e (2016) göre yapay zekâ, insan zekâsına benzer şekilde problem çözme, öğrenme ve karar alma gibi becerileri taklit eden algoritmaların ve sistemlerin bütünü; Poole, Mackworth ve Goebel (1998)'a göre doğal dil işleme ve görsel algı gibi alanlarda uygulama bulan bir teknoloji; Goodfellow, Bengio ve Courville (2016)'e göre insan beynindeki nöral ağları taklit eden bir teknolojidir. Türkçe öğretmen adaylarının yapay zekânın insanlara yardımcı ve hayatı kolaylaştıran araç olduğu düşüncesi

katılımcıların yapay zekânın öğretim sürecini kolaylaştıracağına yönelik işlevine yoğunlaştıklarını göstermektedir.

Araştırmaya göre, Türkçe öğretmeni adaylarının birçok yapay zekâ aracından haberdar oldukları görülmektedir. ChatGPT, Gemini, Alexa AI, Siri gibi yaygın kullanılan araçlar, adaylar arasında en çok bilinenlerdir. Gemini ve Siri gibi araçlar, diğerlerine göre daha çok bilinmektedir ancak yine de ChatGpt'nin sayıca çok gerisindedirler. “GPT teknolojisi, dil öğretiminin geliştirilmesi, uygulanması, daha iyi sonuçların daha ekonomik olarak elde edilmesinde önemli bir potansiyel sunmaktadır” (Çelik, 2024). Bu durum, ChatGPT’yi daha bilinen bir araç yapmaktadır. Yapay zekâ araçlarının Türkçe öğretmeni adayları tarafından genel olarak tanındığını ancak bazı özel veya daha az bilinen araçların farkındalığının daha düşük olduğunu göstermektedir. Diğer kategorisinde değerlendirilebilecek yapay zekâ araçlarına bakıldığında Türkçe öğretmeni adaylarının belirli araçlar dışında kalan yapay zekâ uygulamalarından daha az haberdar olduğu görülmektedir. Bu bulguya benzer şekilde Zawacki-Richter, Marín, Bond ve Gouverneur (2019) öğretmenlerin özellikle ChatGPT ve benzeri araçların öğrenme ortamında kullandıklarını belirtmişlerdir.

Dil öğretiminde yapay zekâ araçlarının nasıl kullanılacağına yönelik görüşleri incelendiğinde yapay zekâ teknolojisinin dil öğretim sürecinde olumlu katkılara sağlayacağı görüşünün baskın olduğu görülmektedir. Türkçe öğretmeni adayları yapay zekâ araçlarının dil becerilerinin geliştirilmesinde, materyal hazırlamada ve öğretim yöntem-tekniklerini çeşitlendirmede kullanılabileceğini düşünmektedirler. Benzer şekilde Chung, ve ark. (2020)'nin araştırmasında, yapay zekâ araçlarının öğretmenlere materyal geliştirme, geri bildirim sağlama ve öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre kişiselleştirilmiş bir öğrenme ortamı sunma açısından büyük bir avantaj sunduğunu tespit etmiştir. Bununla birlikte, bazı katılımcılar yapay zekânın dil öğretiminde kullanılmasına gerek olmadığını düşünmektedirler. Bu bulgu Boden (2016)'ın yapay zekâyâ yönelik eleştirileriyle örtüşmektedir. Boden (2016), yapay zekâ araçlarının her alanda kullanımının gerekli olmadığını, bazı öğrenme alanlarında insan rehberliğinin daha etkili olabileceğini savunmaktadır. Türkçe öğretmeni adayları materyal tasarımında yapay zekâ araçlarının sağlayacağı katkılar arasında materyale ekonomiklik, özgünlük, estetiklik ve interaktiflik özellikleri katacağı görüşlerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte yapay zekânın yanlış öğrenmelere sebep olabileceği, insanların yaratıcılığını azaltabileceği ve sosyal ilişkileri olumsuz etkileyebileceği gibi endişeler de katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Belirtilen bu olumsuz özellikler, yapay zekâ araçlarının eğitimde dikkatli ve bilinçli bir şekilde kullanılması gerektiğini göstermektedir.

Türkçe öğretmeni adayları tarafından yapay zekânın materyal tasarımında yol açabileceği olumsuzluklar arsında en sık dil getirilenler yapay zekânın insanların yaratıcılığını azaltması, kolayla alışmaları, sosyal ilişkilerin bozulması ve tembelliğe yol açmasıdır. Benzer şekilde Carr (2011) araştırmasında teknolojik araçların bilgiye

erişimi hızlandıracağını ancak bireylerin düşünme süreçlerinin yüzeysel kalmalarına yol açabileceğini; Turkle (2016) ise yapay zekâ tabanlı araçların insanların sosyal bağlarını ve iletişim becerilerini zayıflatabileceğini belirtmektedir. Ayrıca, bilgi güvenilirliğinin tehdit edilmesi, yanlış bilgi verilmesi, yanlış öğrenmelere neden olması ve dil-kültür ilişkisini zayıflatması gibi olumsuzluklar da öğretmen adayları tarafından belirtilmiştir. Benzer şekilde Floridi ve Chiriatti (2020) yapay zekânın bazen yanıltıcı bilgi sunabileceğini ifade etmektedir. McKay (2002), dil ve kültürün birbirinden ayrı düşünülemeyeceğini, dolayısıyla yapay zekâ tabanlı materyallerde kültürel bağlamın zayıf olmasının öğrencilerin hedef dil kültürünü tam anlamıyla kavrayamamalarına yol açabileceğini ifade etmiştir. Bununla birlikte bazı öğretmen adayları yapay zekânın işsizliği artırabileceğini veya bilginin tekdüze ve standart hale gelmesine yol açabileceğini düşünmektedirler. Benzer şekilde Bessen (2019) yapay zekânın işsizlik riskini artırabileceği konusunda uyarılarda bulunmaktadır. Öğretmen adayları yapay zekâ ile materyal tasarımının herhangi bir olumsuzluk yaratmayacağını ifade etmişlerdir.

Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâ kullanımının etik boyutu ile ilgili kesin bir kararının olmadığı görülmektedir. Dil öğretiminde yapay zekâ kullanımını etik bulan adaylar, yapay zekânın eğitim alanında sağlayacağı faydaları göz önünde bulundururken etik bulmayan adaylar ise gizlilik, veri güvenliği gibi endişelere odaklanmışlardır. Benzer şekilde Binns (2018) yapay zekâ uygulamalarının, özellikle öğrenci verileri ile ilgili meselelerde gizlilik ve güvenlik kaygılarına neden olabileceğini belirtmektedir. Aynı şekilde, Crawford ve Calo (2016), yapay zekâ sistemlerinin şeffaflığı, adillik ve veri güvenliği konularında çeşitli etik sorunlar doğurabileceğini vurgulamaktadır. Öğretmen adayları arasında gizlilik ve veri güvenliği ile ilgili endişelerin öne çıkması, Zuboff (2019)'un "dijital kapitalizm" tartışmaları ile de örtüşmektedir. Zuboff, veri toplamının ve işlenmesinin, bireylerin mahremiyetini tehdit eden önemli bir sorun olduğunu vurgulamaktadır. Öte yandan, bazı öğretmen adayları yapay zekânın eğitimdeki faydalarını ön planda tutarken, bu teknolojinin insan etkisini azaltacağına dair endişelerini dile getirenler de bulunmaktadır. Eubanks (2018), yapay zekâ uygulamalarının, eğitim ve diğer sosyal hizmetlerde insan ilişkilerini azaltarak, duygusal ve sosyal destekten yoksun kalma riskini artırabileceğini belirtmektedir.

Türkçe öğretmeni adaylarına göre dil bilgisi öğretiminde yapay zekânın kullanımı genellikle olumlu olarak değerlendirilmiştir. Yapay zekânın dil bilgisi öğretimini kolaylaştırabileceği, materyal hazırlamaya katkıda bulunabileceği ve öğrenme süreçlerini ilgi çekici hale getirebileceği görüşlerini belirtmişlerdir. Benzer şekilde Kukulska-Hulme (2020) araştırmasında yapay zekânın, dil öğretiminde etkileşimli ve kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimlerini artırma potansiyelini ortaya koymuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adayları, yapay zekânın dil bilgisi öğretiminde yanlış öğrenmelere yol açabileceğini ve dil-kültür ilişkisini zayıflatabileceğini belirtmişlerdir. McKay (2002), dil ve kültürün birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğunu, bu nedenle yapay zekânın kültürel bağlamları göz ardı edebileceği ve dil öğreniminde

yüzeysel bir anlayışa neden olabileceğini belirtmektedir. Boden (2016) ise yapay zekâ tabanlı dil öğrenme sistemlerinin, kullanıcıların dil bilgisini öğrenirken yalnızca kurallara odaklanmalarına yol açabileceğini ve bu durumun dilin sosyal ve kültürel boyutlarını ihmal edebileceğini belirtmiştir.

Dil becerilerinin geliştirilmesinde yapay zekânın etkisi ile ilgili olarak öğretmen adayları, yapay zekânın dil becerilerini olumlu etkilediğini düşünürken bazıları da bu etkinin dil becerilerine göre değişiklikler gösterebileceğini belirtmiştir. Buna göre bazı öğretmen adayları, yapay zekâ araçlarının dinleme, konuşma ve okuma becerilerinde olumlu, yazma becerisinde ise olumsuz sonuçlar verebileceğini belirtmişlerdir. Bazı adaylar ise okuma ve dinleme becerilerinde olumlu, konuşma ve yazma becerilerinde olumsuz sonuçlar verebileceğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, okuma ve yazmada olumlu, dinleme ve konuşmada olumsuz sonuçlar veya tam tersi etkiler görüşünü bildiren adaylar da bulunmaktadır. Bu bulgulara benzer şekilde Norton ve Wolf (2012) yapay zekâ araçlarının, dil öğreniminde bireysel ihtiyaçlara göre farklı etkiler yaratabileceğini belirtmektedir.

Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâ araçlarının öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin görüşleri iki ana başlıkta toplanabilir niteliktedir. Buna göre bir grup aday, yapay zekânın öğretmenlik mesleğini körelterek öğretmenlere duyulan ihtiyacı azaltacağını düşünmektedir. Araştırmadaki bulgulara benzer şekilde Harari (2019) de yapay zekâ teknolojilerinin birçok mesleği dönüştürme potansiyeline sahip olduğunu ve bazı durumlarda iş gücüne olan talebi azaltabileceğini belirtmektedir. Diğer grup ise yapay zekânın öğretmenlerin yerini tutamayacağı, ancak onların işini kolaylaştıracağı görüşündedir. Eubanks (2018), yapay zekâ sistemlerinin bireylerin sosyal ve duygusal ihtiyaçlarına yanıt vermekte yetersiz kalabileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak bu araştırmada Türkçe öğretmeni adaylarının dil öğretiminde kullanımına yönelik farklı görüşleri geniş bir perspektifte sunulmuştur. Buna göre yapay zekâ araçlarının eğitimde çeşitli avantajlar sunduğu kabul edilmekle birlikte, bu araçların kullanımıyla ilgili etik, pedagojik ve sosyal endişeler de bulunmaktadır. Ancak Türkçe öğretmeni adaylarının dil öğretiminde yapay zekâ kullanımına yönelik görüşleri genel olarak olumlu yöndedir. Nitekim Banaz ve Maden (2024) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâyâ yönelik tutumlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Z kuşağı olarak bilinen teknoloji çağının içerisinde yetişen öğretmen adayları için bu durum gayet normaldir.

Bu sonuçlardan hareketle şu öneriler sunulabilir:

- Türkçe öğretmeni adaylarının yapay zekâ araçlarını daha etkin ve bilinçli bir şekilde kullanabilmeleri için lisans ve hizmet içi eğitim programlarına yapay zekâ temelli öğretim materyallerini hazırlama ve kullanma dersleri eklenebilir.
- Yapay zekâ kullanımının etik boyutuna dair farkındalık artırılabilir. Veri güvenliği, gizlilik ve yanlış bilgi aktarımı gibi konularla ilgili öğretmen adaylarına özel eğitimler verilebilir ve bu teknolojilerin eğitimde dikkatli kullanılması sağlanabilir.

- Yapay zekâ araçlarının farklı dil becerileri üzerindeki etkileri göz önüne alınarak, özellikle yazma ve konuşma becerilerine yönelik daha etkili ve gelişmiş yapay zekâ tabanlı uygulamalar geliştirilebilir.
- Yapay zekâ araçlarının materyal tasarımında öğretmen adaylarının yaratıcılığını destekleyecek şekilde kullanılması teşvik edilebilir. Bu sayede öğretmen adaylarının materyal geliştirme sürecinde pasifleşmelerinin önüne geçilebilir.
- Yapay zekâ araçlarının öğretmen-öğrenci etkileşimi ve sosyal ilişkiler üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için, yapay zekâ destekli derslerin sosyal etkileşimi ve grup çalışmalarını teşvik edecek şekilde yapılandırılması sağlanabilir.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu çalışma “Bilim İnsanları Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı (2023, 2. Dönem)” kapsamında “1919B012313677” proje numarası ile TÜBİTAK tarafından desteklenmiştir. Destek için teşekkürlerimizi sunarız.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi’nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu, 04.04.2024 tarih ve 05/40 sayılı karar ile izin alınmıştır.

Yazarların Katkı Oranı

1. yazar %60, 2. yazar %40 katkı oranına sahiptir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması olmadığı beyan edilir.

Kaynakça

- Ajjan, H. & Hartshorne, R. (2008). Investigating faculty decisions to adopt Web 2.0 technologies: theory and empirical tests. *Internet and Higher Education*, 11(2), 71-80. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2008.05.002>
- Akkaya, N. & Çıvçım, H. (2021). Türkçe eğitiminde yapay zekâ. *The Journal of International Educational Sciences*, 8(29), 308-322. <https://doi.org/10.29228/INESJOURNAL.53915>

- Aktaş, Y. (2022). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yazma becerisi için dijital yazma asistanları önerisi. *Bezgek Yabancılar Türkçe Öğretimi Dergisi*, 1(2), 119-132. <https://doi.org/10.56987/bezgek.13>
- Arıcı, N. ve Karacı, A. (2013). Türkçe öğrenimi için web tabanlı zeki öğretim sistemi (TÜRKZÖS) ve değerlendirme. *Turkish Studies*, 8(8), 65-87. <http://dx.doi.org/10.7827/EnglishStudies.4878>.
- Arslan, K. (2020). Eğitimde Yapay Zekâ ve Uygulamaları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 71-88.
- Arslan, E. (2022). Nitel Araştırmalarda Geçerlilik ve Güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51 (Özel sayı 1), Ö395-Ö407. <http://dx.doi.org/10.30794/pausbed.1116878>
- Avcı, Y. & Coşkun, A. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının dijital yazma becerisi ile ilgili bakış açılarının incelenmesi. Edt. F. Kana (Ed.), *Türkçe eğitiminde dijital dönüşüm* (s. 13-63). Paradigma Yayıncılık.
- Avcı, Y. & Okan, G. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının eğitim teknolojisi standartlarına yönelik özyeterliklerinin incelenmesi. Edt.F. Kana (Ed.), *Türkçe eğitiminde dijital dönüşüm* (s. 411-454). Paradigma Yayıncılık.
- Avcı Y. & Oran E. (2022). Türkçe Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Platformları Hakkındaki Farkındalıklarının İncelenmesi. F. Kana & H. Geçgel (Ed.), *Türkçe eğitimi araştırmaları- II* (s. 115-135). Holistence Yayıncılık.
- Banaz, E. ve Demirel, O. (2024). Öğretmen adaylarının web 2.0 araçlarına yönelik metafor algıları, *International Black Sea Scientific Research Congress*, 13-15 Eylül 2024, Amasya, Türkiye.
- Banaz, E. ve Maden, S. (2024). Türkçe öğretmen adaylarının yapay zekâ tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi, *Trakya Eğitim Dergisi*, 14(2), 1173-1180. <https://doi.org/10.24315/tred.1430419>
- Bartlett, J. E., Reynolds, K. A., & Alexander, M. W. (2000). A tool for online learning technology. *Journal of Online Learning*, 11(3-4), 22-24
- Bessen, J. E. (2019). AI and Jobs: The Role of Demand. NBER Working Paper Series. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w24235/w24235.pdf Erişim Tarihi: 02.09.2024
- Binns, R. (2018). Fairness in Machine Learning: Lessons from Political Philosophy. *Journal of Machine Learning Research* 81, 1-11. <http://dx.doi.org/10.48550/arXiv.1712.03586>
- Boden, M. A. (2016). AI: Its nature and future. Oxford University Press.
- Boylu E. & Güngör H. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak uzaktan öğretimi. Nobel Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, O. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi.
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası Çerçvelere Göre 21.Yüzyıl Becerileri ve Eğitim Sisteminde Kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 3112-3134. <https://doi.org/10.15869/itobiad.494286>

- Carr, N. (2011). *The Shallows: What the Internet is Doing to Our Brains*. W. W. Norton & Company.
- Crawford, K., & Calo, R. (2016). There is a blind spot in AI research. *Nature*, 538, 311-313. <https://www.nature.com/articles/538311a>. Erişim tarihi: 10.09.2024
- Çalışkan, E. (2021). Yabancılar Türkçe öğretiminde geleneksel ve teknoloji temelli yaklaşımların değerlendirilmesi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (27), 921-924. <https://doi.org/10.31590/ejosat.954701>
- Çelik, H. (2024). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine teknolojik yansımalar ve ChatGPT. *Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Türkçemiz* (s. 249-262). Ö. Solak & İ. Coşkun (Edt.) Paradigma Akademi Yayınları.
- Díaz-García, V., Montero-Navarro, A., Rodríguez-Sánchez, J.-L., & Gallego-Losada, R. (2022). Digitalization and digital transformation in higher education: A bibliometric analysis. *Frontiers in Psychology*, 13, 1-12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1081595>
- Elkıran, Y. M., & Beler, F. E. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının teknolojiye yönelik tutumları. F. Kana (Ed.), *Türkçe eğitiminde dijital dönüşüm* (s. 101-123). Paradigma Yayıncılık.
- Elkıran, Y. M., Yıldız, R., & Kana, F. (2021). *Türkçe öğretmeni adaylarının teknoloji entegrasyonu yeterlikleri ile öğretmenlik özyeterlikleri arasındaki ilişki*. Eğiten Kitap.
- Eubanks, V. (2018). *Automating Inequality: How High-Tech Tools Profile, Police, and Punish the Poor*. St. Martin's Press.
- Eyüp, B., & Kayhan, S. (2023). Pre-Service Turkish Language Teachers' Anxiety and Attitudes toward Artificial Intelligence. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 11(4), 43-56. <https://doi.org/10.7575/aiac.ijels.v.11n.4p.43>
- Floridi, L., & Chiriatti, M. (2020). GPT-3: Its Nature, Scope, Limits, and Consequences. *Minds and Machines*, 30(4), 681-694. <https://doi.org/10.1007/s11023-020-09548-1>
- Geçgel, H. & Taşgın, Y. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının dijital tükenmişlik düzeyleri. İçinde F. Kana (Ed.), *Türkçe eğitiminde dijital dönüşüm* (s. 145-203). Paradigma Yayıncılık.
- Goodfellow, I., Bengio, Y., & Courville, A. (2016). *Deep Learning*. MIT Press.
- Güzel, A. & Elkıran, Y. M. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde eğitsel ajan. F. Kana (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi: Sorunlar ve çözüm önerileri* (s. 3-16). Eğiten Kitap.
- Harari, Y. N. (2019). *21 Lessons for the 21st Century*. Random House.
- İçöz, S., & İçöz, E. (2024). Türkçe öğretmen adaylarının yapay zekâ uygulamalarına yönelik farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 4(3), 987-1001.
- Kana, F. & Dinlemez, Ş. (2023). Türkçe öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri. F. Kana (Ed.), *Türkçe eğitiminde dijitalleşme* (s. 1-46). Holistence Publications.
- Kana, F., & Elkıran, Y. M. (2023). *Dijital okuryazarlık araştırmaları*. Holistence Academy.

- Kana, F., & Kiler, B. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının dijital konuşma eğilimleri. F. Kana (Ed.), *Türkçe eğitiminde dijital dönüşüm* (s. 387-409). Paradigma Yayıncılık.
- Kana, F., & Şenol, S. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlikleri. F. Kana (Ed.), *Türkçe eğitiminde dijital dönüşüm* (s. 65-99). Paradigma Yayıncılık.
- Kukulska-Hulme, A. (2020). *Mobile-Assisted Language Learning*. In *The Encyclopedia of Applied Linguistics* (pp. 1-9). <https://doi.org/10.1002/9781405198431.wbeal0768.pub2>
- Lochmiller, C. R., & Lester, J. N. (2017). *An Introduction to Educational Research: Connecting Methods to Practice*. SAGE Publications.
- McKay, S. L. (2002). *Teaching English as an International Language: Rethinking Goals and Approaches*. Oxford University Press
- Murphy, J., & Lebars, R. (2008). Unexpected outcomes: Web 2.0 in the secondary school classroom. *International Journal of Technology in Teaching and Learning*, 4(2), 134-147.
- Nabiyev V. & Erümit A.K. (2022). Yapay zekânın temelleri. V. Nabiyev & A.K. Erümit (Ed.) *Eğitimde Yapay Zekâ: Kuramdan Uygulamaya* içinde (ss. 2-36). Pegem Akademi.
- Norton, E. S., & Wolf, M. (2012). Rapid automatized naming (RAN) and reading fluency: Implications for understanding and treatment of reading disabilities. *Annual Review of Psychology*, 63(1), 427-452. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-120710-100431>
- Özçakmak, H. (2023). Türkçe öğretiminde mobil öğrenme fırsatları. H. E. Çocuk (Ed.), *Türkçe öğretim teknolojileri: Vizyon, çağdaş uygulamalar ve dijital materyal tasarlama* içinde (ss. 71-94). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Poole, D., Mackworth, A., & Goebel, R. (1998). *Computational Intelligence: A Logical Approach*. Oxford University Press. https://www.researchgate.net/publication/220689680_Computational_Intelligence_A_Logical_Approach
- Russell, S., & Norvig, P. (2016). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (3rd ed.). Prentice Hall.
- Sarıgül, K. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çevrim içi süreç değerlendirme araçları. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 4 (2021 Yunus Emre ve Türkçe Yılı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Özel Sayısı), 56-80.
- Sarıgül, K. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ve öğreniminde kullanılabilecek yapay zekâ uygulamaları. H. Muşmal (Ed.), *Türk dili ve kültürü araştırmaları* içinde (s. 104-115). Palet Yayınları.
- Şen, S. ve Yıldırım, İ. (2021). Eğitimde araştırma yöntemleri. Nobel Akademi.
- Şeyranlı, B., & Kana, F. (2023). Türkçe öğretmeni adaylarının sosyal medya bağımlılığı ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişki. In F. Kana (Ed.), *Türkçe eğitiminde dijitalleşme* (s. 79-100). Holistence Publications.

- Singh, B., & Singh, A. K. (2019). Web 2.0 technology in pre-service teacher education programme: An exploration of usability. *Think India Journal*, 22(14), 15598-15606.
- Turkle, S. (2016). *Reclaiming Conversation: The Power of Talk in a Digital Age*. Penguin Press.
- Yıldırım, A. ve Şimsek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık.
- Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 1-27. <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0>.
- Zileli, E. N. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde ChatGPT örneği. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 42-51. <https://doi.org/10.47770/ukmead.1296013>.
- Zuboff, S. (2019). *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*. PublicAffairs.

Extended Abstract

This study aims to explore the views of prospective Turkish teachers regarding the use of artificial intelligence (AI) in language teaching. The 21st century has witnessed rapid technological advancements that have brought significant changes in many fields, including education. As the skills required by individuals in this era have evolved to emphasize creativity, problem-solving, and reflective thinking, education systems have had to adopt innovative approaches to foster these abilities. One such innovation is the integration of AI technologies into education, which promises to revolutionize the ways teaching and learning occur.

AI is defined as computer-controlled systems capable of exhibiting human-like behaviors such as decision-making, reasoning, and learning. In the field of education, AI tools have the potential to bring about substantial changes in teaching methods, learning styles, instructional materials, and curricula. With their capacity to personalize learning experiences and adapt to individual students' needs, AI technologies offer promising prospects for language education.

This study adopts a qualitative research approach, specifically a case study design, to gather in-depth insights into the perceptions of prospective Turkish teachers regarding the use of AI in language teaching. Data were collected using a semi-structured interview form developed based on a review of the relevant literature. The participants were undergraduate students enrolled in a Turkish Language Teaching program at a university in western Turkey. A total of 158 teacher candidates from various levels of the program participated in the study. The data were analyzed using deductive analysis, where the responses were categorized into pre-defined themes.

The findings of the study reveal that the teacher candidates have varying levels of awareness and understanding of AI. Many of them view AI as a tool that mimics human intelligence and assists in making tasks easier and more efficient. Popular AI tools such as ChatGPT and Gemini were frequently mentioned by the participants, indicating their familiarity with widely-used AI applications. However, some participants were less aware of specific AI tools, suggesting that awareness of AI technologies is not uniform across the group.

Regarding the use of AI in language teaching, the participants expressed generally positive views. They highlighted the potential of AI tools to enhance language skills, provide personalized learning experiences, and assist in the creation of teaching materials. Some participants noted that AI could be particularly useful in grammar instruction and vocabulary learning, where it could help make abstract concepts more concrete through visual and interactive elements. Others pointed out that AI could offer significant advantages in terms of providing immediate feedback and enabling students to practice language skills at their own pace.

However, there were also concerns about the use of AI in education. Some participants expressed reservations about the potential for AI to diminish creativity and lead to over-reliance on technology, which could negatively affect students' critical thinking and problem-solving skills. Additionally, ethical concerns were raised regarding the use of AI in language teaching, particularly in terms of data security, privacy, and the potential for AI tools to spread misinformation.

The participants also provided insights into the potential advantages and disadvantages of using AI for material design in language education. On the positive side, AI was seen as a tool that could make the material development process more economical, efficient, and creative. AI could help produce engaging and interactive teaching materials that cater to different learning styles. However, some participants were concerned that the use of AI in material design could result in the homogenization of educational content and reduce the opportunities for teachers to develop original and diverse materials.

In terms of the ethical dimensions of AI in language teaching, the participants were divided. While some viewed AI as an ethically sound tool that could enhance language learning, others were concerned about issues such as plagiarism, lack of originality, and the potential misuse of AI technologies. The need for clear guidelines and regulations regarding the ethical use of AI in education was emphasized by several participants.

The study also explored the participants' views on the impact of AI on the future of the teaching profession. A significant number of participants expressed concerns that AI could reduce the need for human teachers, potentially leading to job losses in the teaching profession. However, many participants believed that AI would not replace teachers but rather serve as a tool to assist them in their work. They

emphasized the unique human qualities of teachers, such as emotional intelligence, empathy, and the ability to foster meaningful relationships with students, which AI could not replicate.

In conclusion, this study highlights the diverse views of prospective Turkish teachers regarding the use of AI in language teaching. While AI is seen as a tool with great potential to enhance teaching and learning processes, there are also concerns about its impact on creativity, ethical considerations, and the future of the teaching profession. The findings suggest that while AI can be a valuable asset in language education, its implementation must be carefully managed to ensure that it supports rather than hinders the development of essential teaching and learning practices. It is recommended that teacher education programs include training on the use of AI tools, with a focus on their ethical implications and the importance of maintaining the human element in teaching. Additionally, further research is needed to explore the long-term impact of AI on language teaching and the role it will play in shaping the future of education.